

مقایسه دو نسخه از یک تعزیه مجلس سوم تعزیه یوسف (ع) (یوسف در زندان)

پدیدآورنده (ها) : یاری، منوچهر

هنر و معماری :: نشریه تئاتر :: تابستان و پاییز و زمستان ۱۳۶۸ - شماره ۶ و ۷ و ۸ (ISC)

صفحات : از ۲۹۷ تا ۳۱۴

آدرس ثابت : <https://www.noormags.ir/view/fa/articlepage/159956>

دانلود شده توسط : معصومه ازقندی

تاریخ دانلود : ۱۴۰۰/۱۲/۰۱

مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی (نور) جهت ارائه مجلات عرضه شده در پایگاه، مجوز لازم را از صاحبان مجلات، دریافت نموده است، بر این اساس همه حقوق مادی برآمده از ورود اطلاعات مقالات، مجلات و تألیفات موجود در پایگاه، متعلق به "مرکز نور" می باشد. بنابر این، هرگونه نشر و عرضه مقالات در قالب نوشتار و تصویر به صورت کاغذی و مانند آن، یا به صورت دیجیتالی که حاصل و بر گرفته از این پایگاه باشد، نیازمند کسب مجوز لازم، از صاحبان مجلات و مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی (نور) می باشد و تخلف از آن موجب پیگرد قانونی است. به منظور کسب اطلاعات بیشتر به صفحه **قوانین و مقررات** استفاده از پایگاه مجلات تخصصی نور مراجعه فرمائید.

مقالات مرتبط

- عوامل مؤثر بر افزایش فرهنگ ایمنی جاده ای ایران
- نقش شبکه های اجتماعی مجازی در تمایل به مشارکت انتخاباتی و جهت گیری های سیاسی (مطالعه موردی: دانشجویان دانشگاه های شهر اصفهان)
- اثربخشی آموزش مهارت های اجتماعی گروهی بر نارسایی هیجانی در کودکان با اختلال های طیف در خودماندگی
- بررسی مفهوم و مؤلفه های هوش معنوی و ساخت ابزاری برای سنجش آن
- فضیلت مدنی در اندیشه عرفانی مولانا جلال الدین محمد بلخی
- نقش ژئو توریسم در توسعه ی پایدار استان ایلام با استفاده از مدل استراتژیک (SWOT)
- بررسی ویژگی های جهادگران در قالب مؤلفه های هوش معنوی (مطالعه موردی جهاد سازندگی در دهه نخستین انقلاب اسلامی ایران)
- ارائه «مدل ده مرحله ای» تدوین استراتژی منابع انسانی بر مبنای نقاط مرجع استراتژیک
- مؤلفه های هوش معنوی در نهج البلاغه
- منبع شناسی مدیریت اسلامی
- بررسی قابلیت های فرهنگی دانشجویان کشاورزی
- پارادایم مقاومت و بیداری اسلامی در پرتو تحولات شمال آفریقا و خاورمیانه

عناوین مشابه

- قابلیت های تعزیه در تصویر پردازی نوین (در بررسی دو نسخه تعزیه مجلس درویش بیابانی و حضرت موسی ع)
- قابلیت های تعزیه در تصویرپردازی نوین بررسی دو نسخه تعزیه مجلس درویش بیابانی و حضرت موسی (ع)
- از سپهر ایرانی: مقایسه یک مدخل در دو دایرة المعارف
- تحلیل پادگفتمان قرآنی دو نگاره‌ی حضرت یوسف در زندان و حضرت یونس و ماهی از فالنامه شاه‌تهماسبی
- معرفی نسخه ای نفیس در مهندسی مکانیک از سده سوم هجری؛ کتاب الحیل؛ از: بنوموسی (نسخه خطی کتابخانه مجلس شورای اسلامی، شماره ۴۰۷۲)
- نظرکارشناسی در مورد: «طرح دو فوریتی اصلاح مواد ۱۲۴ و ۱۳۰ قانون برنامه سوم در خصوص الزام دولت به اخذ مجوز از مجلس در انعقاد قراردادهای خارجی (برخی زیان های قراردادهای اپراتور دوم تلفن همراه و فرودگاه امام خمینی(ره) با شرکت های خارجی)»
- اثر ذخیره سازی انرژی کشسانی روی کار عضله و مقایسه استفاده از این انرژی در بین دو گروه ورزشکار و یک گروه غیر ورزشکار
- بررسی تطبیقی قرآن و تورات در نقل قصه حضرت یوسف(ع) از چاه تا رهائی از زندان
- مقایسه یک نمونه از اشیاء فلزی قرن ۸ هجری (دوره تیموری) موزه ملی ایران با دو نمونه از آثار موجود در موزه ملی ایروان ارمنستان
- در پرتو قرآن / احسن القصص؛ ترجمه سوره مبارکه یوسف از یک نسخه کهن

مقایسه

[دو نسخه از يك تعزیه:]

مجلس سوم تعزیه یوسف (ع)

[یوسف در زندان]

منوچهر یاری

مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی

□ تمزیه «یوسف و زلیخا» در چار مجلس با عناوین:

– مجلس اول: یوسف به چاه

مجلس دوم: یوسف فروشی (فروختن یوسف)

مجلس سوم: یوسف در زندان [؟]

مجلس چهارم: جلوس یوسف

این تمزیه نامه ها منسوب به «سید مصطفی کاشانی»، متخلص به «میرغرا» است.

□ آنچه در این مقاله به بررسی تطبیقی آن خواهیم پرداخت، مجلس سوم از این چهار مجلس است و دو نسخه ای که از این مجلس، مبنای مقایسه و مقابله ما بوده است، عبارتند از:

۱– نسخه استنساخ شده توسط آقای هاشم فیاض [چاپ شده در اولین شماره فصلنامه تئاتر: سال اول/شماره اول/بهار ۶۷].

۲– و نسخه ای که در اختیار کانون نمایش های مذهبی-سنتی مرکز هنرهای نمایشی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی است.

□ این مقایسه و مقابله شامل سه بخش عمده خواهد بود:

الف. «تفاوتها»: شامل:

۱– تفاوت لغات

۲– تفاوت مصرع ها

۳– تفاوت ابیات

ب. «واژه های نادرست».

ج. «افزونی و کاستی‌ها»: شامل:

- ۱- ایباتی که در نسخه فیاض آمده و در نسخه کانون نیامده است.
 - ۲- ایباتی که در نسخه کانون موجود است ولی در نسخه فیاض، نیامده است.
- ناگفته نماند: برای پیشگیری از اطاله کلام از آوردن مقایسه برخی از تفاوت‌های ناچیز، چشم‌پوشی شده است.
- هدف از این مقایسه و مقابله، در درجه نخست دست‌یافتن به متنی صحیح و مقبول از تعزیه‌نامه‌ها - و به‌ویژه این تعزیه - است؛ و در درجه دوم: تعمق در علل تفاوت‌های موجود در استنساخ از يك تعزیه واحد.
- تاچه قبول افتد و چه در نظر آید

الف. تفاوت‌ها:

۱- تفاوت در لغات. برای مثال:

- صفحه ۱۱۵/ستون دوم/سطر ۸ و ۹، از نسخه چاپ شده در فصلنامه تئاتر:

يعقوب: نه کسی ز پسر دردم خیر آورد ز کتمان

ز برم جدا نمودند پسر ز کینه علوان

درحالی‌که همین بیت در نسخه کانون چنین آمده است:

نه کسی ز نوجوانم خبر آورد ز کتمان

ز برم جدا نمودند پسر من ايعزيزان

- صفحه ۱۱۵/ستون دوم/سطر ۱۴ و ۱۵، از نسخه فصلنامه:

عرب: فغان آه کجا رفت ناچه من زار

گمان ز ترس من زار کرده است فرار

در نسخه کانون چنین آمده:

ندانم آنکه کجا رفت ناچه من زار

یقین ز چنگت من از قهر کرده است فرار

- صفحه ۱۱۶/ستون اول/سطر ۶ و ۷ از نسخه فصلنامه:

عرب: روم به جانب کتمان ز راه مهر کنون

سبب ز چیست که باری ز دیده لغت خون

در نسخه کانون آمده است:

رسم ز جانب کتمان بسوی مصر کنون

سبب ز چیست که باری ز دیده ژاله خون

- صفحه ۱۱۶/ستون اول/سطر ۱۴ از نسخه فصلنامه:

عرب: مکن تو ناله که باب فتوح یزدانست

- در نسخه کانون آمده:
- بکن تو صبر که باب فتوح یزدانست.
- صفحه ۱۱۶/ستون اول/سطر ۳۰، از نسخه فصلنامه:
- عرب: «ز بهرت ای جوان دل می‌خراشد»
- درحالیکه در نسخه کانون چنین آمده:
- «ز کلامت ای جوان دل می‌خراشد».
- صفحه ۱۱۶/ستون دوم/سطر ۲، از نسخه چاپ‌شده در فصلنامه:
- عرب: «تو هم راز نهان خود بیان کن».
- در نسخه کانون آمده:
- «بلی راز درون با من بیان کن».
- صفحه ۱۱۶/ستون دوم/سطر ۲۳، از نسخه فصلنامه:
- یوسف: «پرو اکنون بسوی بیت‌الجزان»
- در نسخه کانون آمده:
- «پرو از مصر بسوی بیت‌الجزان»
- صفحه ۱۱۶/ستون دوم/سطر ۲۸، از نسخه فصلنامه:
- یوسف: «بگو بودی دو چشم دیده گریان»
- در نسخه کانون چنین آمده:
- «بگو بودی دو چشمش زان گریان»
- صفحه ۱۱۷/ستون اول/سطر ۱۰، از نسخه فصلنامه:
- یوسف: «گنه‌کاری مگر ای مرد نیکو»
- در نسخه کانون آمده:
- «گنه‌کاری مگر ای مرد پرگو»
- صفحه ۱۱۷/ستون اول/سطر ۱۶، از نسخه چاپ‌شده در فصلنامه:
- یوسف: بگذر از اشتر گناهش را مگیر
- در نسخه کانون چنین آمده:
- بگذر از اشتر تقصیرش را مگیر
- صفحه ۱۱۷/ستون اول/سطر ۱۸، از نسخه فصلنامه:
- یوسف: ورنه می‌سازد هلاکت در جهان
- در نسخه کانون چنین آمده است:
- ورنه می‌سازد هلاکت ای جوان
- صفحه ۱۱۷/ستون دوم/سطر ۱۹، از نسخه فصلنامه:
- عرب: اول آن معزون سلامت داده است.

- در نسخه کانون آمده:
- اول آن بیکس سلامت داده است.
- صفحه ۱۱۷/ستون دوم/سطر ۲۱، از نسخه فصلنامه:
- یعقوب: آه گشتم بیکس بی اختیار
- در نسخه کانون چنین آمده است:
- آه گشتم بیکس بی غمگسار
- صفحه ۱۱۸/ستون اول/سطر ۱۸، از نسخه فصلنامه:
- ساقی: گشتم از این خواب ای یاران امان
- در نسخه کانون آمده:
- گشتم از این خواب با غم تو امان
- صفحه ۱۱۹/ستون دوم/سطر ۳۱، از نسخه فصلنامه:
- ساقی: «در مدرس علم فهم تقریر»
- در نسخه کانون آمده:
- «در مدرس علم فهم تدبیر»
- صفحه ۱۲۱/ستون اول/سطر ۱۲، از نسخه فصلنامه:
- مالك: نهم تاج مرصع بر سر تو
- در نسخه کانون آمده:
- نهم تاج از سر خود بر سر تو
- صفحه ۱۲۱/ستون دوم/سطر ۱۱-۱۳، از نسخه فصلنامه:
- شمعون: پدر را از غمش ما کور کردیم
- کجا افتاده آن رعنا برادر
- حقیقت ظلم شد با آن دلاور
- درحالیکه در نسخه کانون، اینچنین آمده است:
- پدر را از غمش مهجور کردیم
- کجا افتاده آن محزون برادر
- حقیقت ظلم شد با آن برادر
- صفحه ۱۲۳، ستون اول/سطر ۲، از نسخه فصلنامه:
- یوسف: «دهید جیره به این بندگان که مسکینند»
- در نسخه کانون آمده:
- «دهید غله به این بندگان که مسکینند»
- صفحه ۱۲۴، ستون اول، سطر ۲۴، از نسخه فصلنامه:
- یهودا: السلام ای خسرو گردان وقار

- در نسخه کانون چنین مضبوط است:
- السلام ای خسرو گردون وقار
- صفحه ۱۲۵، ستون اول، سطر ۱۹، از نسخه فصلنامه:
- یوسف: یکی هم دریدست گرگت کهن
- در نسخه کانون آمده:
- یکی هم ربودست گرگت کهن
- صفحه ۱۲۸/ستون اول/سطر ۲۴/از نسخه فصلنامه:
- یوسف: ترا ماندن در این شهر است مرغوب
- در نسخه کانون آمده:
- ترا ماندن در این شهر است موجود
- صفحه ۱۳۱/ستون اول/سطر ۲۰-۱۸/از نسخه فصلنامه:
- یوسف: نباشد غره به بازوی خویش
- که هستید یکسر برم چون شیش
- بگیرم کمربندتان را زَنَم
-
- در نسخه کانون چنین آمده است:
- نباشید غره به بازوی خود
- که هستید یکسر برم چون نغود
- بگیرم کمربندتان را بَم
-

۲ - تفاوت مصرع‌ها. برای مثال:

- صفحه ۱۱۵/ستون دوم/سطر ۱۲/از نسخه فصلنامه:
- یوسف: «به که روی خویش آرم که غریبم ای عزیزان»
- این مصرع در نسخه کانون چنین آمده:
- «نه انیس غمگساری شوم بدزد درمان»
- صفحه ۱۱۶/ستون اول/سطر ۱۸/از نسخه فصلنامه:
- هرپ: «بگو ای مرد قربان صدایت»
- این مصرع در نسخه کانون چنین آمده است:
- «بگو ای نوجوان جانم فدایت»
- صفحه ۱۱۶/ستون اول/سطر ۲۲/از نسخه فصلنامه:
- هرپ: چه باشد مطلب ای راحت جان

- در نسخه کانون آمده:
- چه باشد کن بیان ای ماه تابان
- صفحه ۱۱۶/ستون دوم/سطر ۶/ از نسخه فصلنامه:
- عرب: بود یعقوب، آن زار پریشان
- در نسخه کانون آمده:
- بود آن نخل، یعقوب پریشان
- صفحه ۱۱۶/ستون دوم/سطر ۸/ از نسخه فصلنامه:
- یوسف: بگو از غصه‌اش با من سراسر
- در نسخه کانون آمده:
- بگو از حال او ای‌مرد نالان
- صفحه ۱۱۶/ستون دوم/سطر ۱۱، از نسخه فصلنامه:
- عرب: داشته او از مهر ده دو پسر
- در نسخه کانون آمده:
- بود با آتشاه ده دو پسر
- صفحه ۱۱۶/ستون دوم/سطر ۳۰، از نسخه فصلنامه:
- یوسف: برو چون باد صرصر سوی کنعان
- در نسخه کانون چنین آمده است:
- رسان پیغام ما را سوی کنعان
- صفحه ۱۱۷/ستون اول/سطر ۴، از نسخه فصلنامه:
- عرب: «مرا يك مشکلي افتاده بر دل»
- در نسخه کانون آمده:
- «مرا يك مشگل ديگر فتاده»
- صفحه ۱۱۷/ستون اول/سطر ۶/ از نسخه فصلنامه:
- یوسف: بگو بر من که سازم حل مشگل
- در نسخه کانون چنین آمده:
- «چه مشگل در دل تو روی داده»
- صفحه ۱۱۹/ستون اول/سطر ۱۳/ از نسخه فصلنامه:
- یوسف: به آن بگو که آن بنده دلفکار است این
- این مصرع در نسخه کانون چنین آمده:
- به او بگوی که این بنده دل کباب است این
- صفحه ۱۲۰/ستون اول/سطر ۱۱/ از نسخه فصلنامه:
- مالك (ملك): «با عزت و احترام بسیار»

- در نسخه کانون آمده:
- «از حبس رهاش کن پناچار»
- صفحه ۱۲۳/ستون اول/سطر ۳/از نسخه فصلنامه:
- یوسف: «زدست جوع گرفتار فقر گردیدند»
- در نسخه کانون آمده:
- «بدست فقر گرفتار [و] زار [و] غمگینند»
- صفحه ۱۲۳/ستون دوم/سطر ۲۳/از نسخه فصلنامه:
- یعقوب: «روید جمله که این مدعا نمی‌شاید»
- از نسخه کانون:
- «مگو چنین که مراد شما نمی‌شاید»
- صفحه ۱۲۶/ستون اول/سطر ۱۹/از نسخه فصلنامه:
- ابن‌یامین: ز هجرانت ببین گشتم گرفتار
- در نسخه کانون آمده:
- ببین حال زارم ای وفادار
- صفحه ۱۲۶/ستون اول/سطر ۱۱/از نسخه فصلنامه:
- جبرئیل: بدان ای یوسف ای ماه درخشان
- این مصرع در نسخه کانون آمده است:
- الا ای یوسف ای سلطان خویان

۳- تفاوت ابیات. برای مثال:

- صفحه ۱۱۵/ستون دوم/سطر ۱۸ و
- صفحه ۱۱۶/ستون اول/سطر ۱/از نسخه فصلنامه:
- عرب: «که آه پای من این لحظه رفته است بزمین
- کنم چه چاره من ای کردگار حی مبین»
- این بیت در نسخه کانون چنین ضبط شده است:
- «که آه آه فرو رفت پای من به زمین
- ندانم آنکه چه سر و چه باعث است بر این»
- صفحه ۱۱۹/ستون دوم/سطر ۵ و ۶/از نسخه فصلنامه:
- غلام: «بگو شهادت، سرت را ز تن جدا سازم
- میان سر و تنت طرح دوری اندازم»
- در نسخه کانون چنین آمده:
- «بگو شهادت تو طبایح ای سگت ابتر!

یقین که عمر کثیفت رسیده است پس!!»

• صفحه ۱۱۵ / ستون اول / سطر ۴-۱ / از نسخه فصلنامه:

يعقوب: الهی به اعزاز جدم خليل

به موسا و عيسا و نوح كفيل

به هجران منم از فراق پسر

يكن رحم بر من ايا دادگر

اين ابیات در نسخه کانون چنین آمده است:

الهی ز داغ پسر سوختم

بکانون دل آتش افروختم

کجایی تو ای نازپرور جوان

به بینی بابت از غم شده خونفشان.

• صفحه ۱۲۱ / ستون اول / سطر ۲۵-۲۱ / از نسخه فصلنامه:

يعقوب: الهی ز هجر پسر سوختم

به تن رخت اندوه [و] غم دوختم

کجا رفتی ای نازپرور پسر

بین بابت از غم شده خونجگر

ابیات فوق در نسخه کانون چنین آمده:

الهی به اعزاز جدم خليل

به موسا و عيسا و نوح كفيل

به هجران منم از فراق پسر

يكن رحم بر من ايا دادگر

• صفحه ۱۲۲ / ستون دوم / سطر ۳۱ و ۳۲ از نسخه فصلنامه:

فقيران: ما بندگانيم، الجوع الجوع

آزردگانيم، الجوع الجوع!

در نسخه کانون آمده است:

ما بندگانيم، بيچارگانيم

درماندگانيم، الجوع الجوع!

• صفحه ۱۲۳ / ستون دوم / سطر ۱۵-۱۲ از نسخه فصلنامه:

يعقوب: هست، كَشَك [و] پشم رنگين بى حساب

جمله را سازيد بار راه ثواب

رو به مصر آريد از راه وفا

خالق عالم شود يار شما

این ابیات در نسخه کانون چنین آمده:

هست، کشک [و] پشم رنگین بی‌شمار
جمله را سازید ایفرزند بار
رو به مصر آرید از راه وفا
خالق عالم دهد رزق شما

• صفحه ۱۲۵ / ستون اول / سطر ۱۱ و ۱۰ / از نسخه فصلنامه:

یوسف: بیان کنید بمن حال آن برادر را
چگونه گرگ ربود [و] درید در صحرا
این بیت در نسخه کانون چنین آمده:

بیان کنید حال خود مرا سر

چگونه دهم گندم شما را من چو یکسر

• صفحه ۱۲۵ / ستون اول / سطر ۳۲ و ۳۳ / از نسخه فصلنامه:

یوسف: غلامان، قلیان [و] شربت شما
به کنعانیان برده‌ید از وفا
در نسخه کانون آمده:

غلامان، شربت دهید از دوجا

به کنعانیان از طریق وفا

• صفحه ۱۲۶ / ستون اول / سطر ۲۹-۲۶ / از نسخه فصلنامه:

یوسف: برادرهای زارت کو

که گردیدی چنین تنها

چرا تنها و بی‌یاری

که گردیدی چنین خونبار

این ابیات در نسخه کانون چنین آمده:

برادرهای زارت کو

بگو با من ایا مه‌رو

چرا از دیده خونباری

بمن درد دلت بشمار

• صفحه ۱۲۶ / ستون دوم / سطر ۱۴ و ۱۵ / از نسخه فصلنامه:

یوسف: نشین اینجا برادرهای آیند

گره از عقده قلبت گشایند

در نسخه کانون آمده:

بیارید کنعانیان از وفا

به بیتم چه دارند مطلب بشاه
 • صفحه ۱۲۶ / ستون دوم / سطر ۳۴ و
 صفحه ۱۲۷ / ستون اول / سطر ۱ از نسخه فصلنامه:
 یوسف: «کنمانیان به مصر عزیزان خوش آمدید
 نام‌آوران به محفل رندان خوش‌آمدید»
 این بیت در نسخه کانون چنین آمده:
 «خوش‌آمدید هریبان به شهر ما یکسر
 مرا ز مهر نمائید شاد بار دگر»
 • صفحه ۱۲۷ / ستون دوم / سطر ۲۷ و ۲۸ از نسخه فصلنامه:
 ابن یامین: که گرگان جسم یوسف کرده صد چاک
 بود از فرقتش ریزم بسر خاک
 در نسخه کانون آمده:
 که گرگان جسم یوسف را دریدند
 بخون جسم شریفش را کشیدند
 • صفحه ۱۲۹ / ستون دوم / سطر ۲۷-۲۴ از نسخه فصلنامه:
 غلام: کنمانیان ز مهر بایستید سر بسر
 گویا که دزد بودید، هستید پرخطر
 رو آورید نزد شهنشاه انس و جان
 خوانده امیر شهر شما را در آن مکان
 در نسخه کانون چنین آمده:
 کنمانیان ز مهر بایستید این زمان
 گویا که دزد بودید، هستید ایقوم پریشان
 رو آورید نزد شهنشاه مه‌نقاب [مه‌لقا؟]
 کرده طلب امیر شما را بصد شتاب

• • •

ب. «واژه‌های نادرست»:

به احتمال قریب به یقین، اکثر واژه‌های نادرست از طریق نسخه-
 برداریهای متعدد، توسط تمزیه‌خوانها و یا نسخه‌نویسان «کم‌سواد»، وارد
 تمزیه‌نامه‌ها شده است.

در اینجا، چند مورد از واژه‌های ناصحیح - از مجلس سوم تمزیه
 یوسف و زلیخا - بعنوان مثال آورده خواهد شد:

• صفحه ۱۱۷ / ستون اول / سطر ۱۳ از نسخه فصلنامه:

صرب: «بجز تعذیب این حیوان بی‌یاک!»
 که در واقع «تعذیب» - بمعنی عذاب کردن - در این مصرع اشتباه است و در اصل «تأدیپ (= ادب کردن) بوده است که توسط نسخه نویس - در نسخه کانون - بصورت «تعذیب»! نوشته شده است.
 • صفحه ۱۲۷ / ستون دوم / سطر ۳ از نسخه فصلنامه:
 یوسف: «نهان فرج در پس لیل کن»!
 که «نهال» بی‌معنی و اشتباه است و در اصل نهار (= روز) است و در نسخه کانون بصورت صحیح آمده است.
 • صفحه ۱۳۰ / ستون دوم / سطر ۸ از نسخه فصلنامه:
 غلام: «نیافتیم مگر در مطاع بن یامین»!
 که «مطاع» در اصل «متاع» (= کالا) است و در نسخه کانون بصورت صحیح ثبت شده است.

ج. افزونی و کاستی‌ها:

۱- ابیاتی که در نسخه فیاض (چاپ شده در فصلنامه) آمده و در نسخه کانون (نمایش‌های مذهبی-سنتی) نیامده است:
 • صفحه ۱۱۸ / ستون دوم / سطر ۱۹-۱۵ / از نسخه فصلنامه:
 ملك (مالك) مصر: محبان عجب منزل باصفاست
 حسینی شاه کریلاست
 غلامان بیائید چائی دهید
 پس از چایی ما را غذایی دهید.
 • صفحه ۱۱۸ / ستون دوم / سطر ۲۵-۲۳ / از نسخه فصلنامه:
 غلام: بچشم آنچه تو گویی مطیع فرمانم
 قبول حکم شما منت است بر جانم
 • صفحه ۱۲۴ / ستون اول / سطر ۶ و ۷
 یوسف: طبل [و] شیپور شادیا نه زنی
 چملگی سوی شهر برگردید
 • صفحه ۱۲۴ / ستون اول / سطر ۱۴ و ۱۳ / از نسخه فصلنامه:
 شمعون: سواد مصر به چشم ز دور گشته پدید
 برادران ز شترها همه پیاده شوید
 • صفحه ۱۲۵ / ستون دوم / سطر ۱۳-۱۰ / از نسخه فصلنامه:
 یعقوب: مسازید زین بیش من را فگار

شدم از غم يوسف اشگبار
ز من يك پسر دور كردید دور
مرا از غمش كور كردید، كور

۲- ابیاتی که در نسخه کانون ثبت شده است ولی در نسخه فیاض
چاپ شده در فصلنامه تئاتر - نیامده است:

• صفحه ۱۱۵/ ستون اول/ پس از سطر ۱۷ / از نسخه فصلنامه،
بیت زیر را - که در نسخه کانون آمده است - ندارد:
جبرئیل: چهل منزل از کربلا تا بشام

نه کس آب دادی به او، نه طعام
• صفحه ۱۱۶ / ستون دوم / بعد از سطر ۲۲ / از نسخه فصلنامه،
بیت زیر را ندارد:

يوسف: چو گردد روز، شام غم سرآید
فلک از داغ شه، شپهر گشاید
• صفحه ۱۱۷ / ستون دوم / بجای سطر ۱ و ۲ از نسخه فصلنامه،
این ابیات آمده است:

صرب: السلام ای خسته بی غمگسار
می رسم از مصر با حال فکار
دارم از بهر تو پیغامی و غم
سر برآر از خاک ایشاه الم
• صفحه ۱۱۹ / ستون دوم / پس از سطر ۲۲ (گفتگوی یوسف) / از

نسخه فصلنامه؛ این ابیات را کسر دارد:
جبرئیل: آه ای یوسف بس است آه و فغان
خون ببارید از بصر ای شیعیان
گریه کم کن ای امیر دلفمین
یادآر از حال زین العابدین
گریه کم کن ای اسیر مبتلا
می شوی چندی دگر از غم رها
• صفحه ۱۲۱ / ستون اول / بعد از سطر ۱۵ / از نسخه فصلنامه؛

این ابیات را کم دارد:
مالك: که شاهی بر تو زبید ای یگانه
به قصر سلطنت کن شادمانی

- که بعد از این نخواهم زندگانی
 • صفحه ۱۲۱ / ستون اول / بعد از سطر ۱۵ / از نسخه فصلنامه،
 ابیات زیر را کسر دارد:
 یوسف (بعد از مالك): کنیزان مه طلعت هوشمند
 بریزید عود عبیر سپند
 جامی شربت به مجلس آورید
 موزکان نقاره شادی زنید!
 • صفحه ۱۲۲ / ستون اول / بعد از سطر ۲۷ از نسخه فصلنامه،
 بیت زیر را کسر دارد:
 یهودا: کجا رفتی برادرچان که از هجر تو من مردم
 بیا يك لحظه اندر پر کنون، آخر برادرچان!
 • صفحه ۱۲۴ / ستون اول / پس از سطر ۳، از نسخه فصلنامه،
 این بیت نیامده است:
 یوسف: گروه همراهان از پیر و برنا
 دهیدم دوربین سیم یرکا [۴]
 • صفحه ۱۲۴ / ستون اول / پس از سطر ۱۷، از نسخه فصلنامه،
 این بیت را ندارد:
 یوسف: بیارید کنعانیان در برم
 که بر مقصد جملگی بنگرم
 • صفحه ۱۲۶ / ستون دوم / پس از سطر ۱۲ نسخه فصلنامه، بیت
 زیر را کسر دارد:
 جبرئیل: بناله گفت عباس ای ضیاء دو عین
 ز رفتن تو برادر شکست پشت حسین
 • صفحه ۱۲۸ / ستون اول / بعد از سطر ۱۹، نسخه فصلنامه، ابیات
 زیر نیامده است.
 ابن‌یامین: توقع دارم ای گلدسته نور
 مرا دیگر نسازی از برت دور
 که دیگر طاقت هجرت ندارم
 ز دوریت برادر بیقرارم
 • صفحه ۱۲۸ / ستون اول / بعد از سطر ۳۰، از نسخه فصلنامه؛
 بیت زیر را کسر دارد:
 یوسف: مباد قصه را گویی به ایشان

بگوید طبل شادی ايعزیزان!

• صفحه ۱۲۹ / ستون اول / پس از سطر ۲۰ / از نسخه فصلنامه،

ابیات زیر را ندارد:

یهودا (به ابن‌یامین): ابن‌یامین تخم تهمت کاشتی

صاع زرین را چرا برداشتی

خاک خفت بر سر خود ریختی

آبروی ما تمام [تمامی] ریختی

(به یوسف): نیست دزدی از این عجب شاها

میبرد ارث از برادر خود

یوسفم دزد بود، اینهم دزد

زین عمل کرده خاک بر سر خود

جده‌ای داشت یوسف محزون

بت‌پرستی نمود آن ملعون

بود یوسف دوساله کان بت را

زود بدزدید خاک بنمود آن

• صفحه ۱۳۰ / ستون دوم / پس از سطر ۵ از نسخه فصلنامه، ابیات

زیر را ندارد:

یوسف (پس از غلام): روز اول گفتم ای کنعانیان

جمله جاموسید، دزد کاروان

خانه سلطان، دزدی اینچنین

وای بر حال شما ای مشرکین

چه بود دزدی یوسف بیان کنید بمن

پس آنزمان بشتابید [سوی] شهر وطن

• صفحه ۱۳۱ / ستون دوم / پس از سطر ۲۵ (پایان نسخه) / از

نسخه فصلنامه، نامه یعقوب (ع) به یوسف (ع) نیامده است:

نامه یعقوب به یوسف: ای عزیز مصر ای شاه جهان

فعل نیکت گشت با غم توآمان

ابن‌یامین را رها کن ای عزیز

ورنه می‌گردی ز دستم اشک‌ریز

ما نه‌ایم از خاندانی کو ز ما

سر زند دزدی و فضل ناروا

ماتم یوسف مرا افسرده کرد

همچو برگشت گل ز غم آزرده کرد
 (به شمعون) گیر شمعون نامه را ایندم شتاب
 شو روان در مصر از راه ثواب!
 * پایان نسخه فصلنامه، پس از نامه یعقوب (ع)، ابیات زیر نیامده است:

جبرئیل: شمیمان زین ناله گشتم دلفکار
 یادم آمد نامه صغرای زار
 با دوصد حسرت سوی اکبر نوشت
 کی هلی اکبر همت بر دل سرشت
 رخت دامادی برایت دوختم
 سوختم از هجر رویت سوختم
 گریه کن ای شیمه از این ماجرا
 یادآور واقعات کربلا

والسلام - آذر ۱۳۶۸

مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی

مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی